

Kasım 2005 Yıl:2 Sayı:9

İçindekiler

Politika

Çaktırmadan Erken Seçim Hazırlığı 2

Ekonomi - Finans

Enflasyon ve Dış Ticaret Açığı 5

Bilim-Teknoloji

Marka Değerinizi İnternet'ten Ölçün 6

Şehir-Yaşam

İstanbul'da Alışveriş Merkezi Çılgınlığı 8

Platformla İlgili Haberler

Bülten'e Siz de Yazabilirsiniz 10

Bu bültende yayınlanan yazılardan sadece yazarı sorumludur. Yazıların telif hakları ve sorumluluğu yazar belirtilmişse yazara, belirtilmemişse www.tech-strategy.org sitesine ve site sahibi Dr.Faruk Karaman'a aittir. Bültendeki yazılar kaynak gösterilerek kullanılmak istendiğinde info@tech-strategy.org adresinden yazara ulaşarak izin alınması gerekmektedir. Bu bültende yazılan yazılar yatırım danışmanlığı amacını taşımamaktadır. Bültendeki yazılar yatırım kararı verilirken kullanılmamalıdır. Kullanıldığı takdirde oluşabilecek zararlardan www.tech-strategy.org sitesi ve site yetkilileri sorumlu değildir. Bülten ya da siteyle ilgili öneri, dilek ve şikayetlerinizi info@tech-strategy.org e-posta adresine gönderebilirsiniz.

Beş yılda bir genel seçim Türk siyasetine 1982 Anayasası ile girdi. Burada amaç hükümetlerin uzun ömürlü olması ve istikrarın sağlanması idi. Ancak 1982 sonrası hiç bir meclis beş yılı tamamlayamadı. Bunu Özal dönemi de dahil. Hatta bir önceki meclis dört yılı da tamamlayamadan seçime gitmek durumunda kaldı.

Bazı siyasi yorumcular, mevcut hükümetin bir istisnayı gerçekleştirebileceğini ve süresini sonuna kadar kullanacağını öne sürmekte. Bu yorumculara göre Türkiye’de siyaset anlayışı değişti ve gününbirlik çıkarların ötesine geçilen bir dönem başladı.

Bu yorumlara rağmen ülkenin ve siyasetin kurallarının öyle kolayca değişebileceğini sanmak romantik bir yaklaşımdır. Gerçekçi bakıldığında bu meclisin beş yılı tamamlaması teorik olarak mümkün olmakla birlikte pratikte çok zordur.

Zaten iktidarın uygulamaları da 2006 içinde yapılacak bir baskın seçimin ip uçlarını vermekte. IMF’nin istediği sosyal güvenlik reformları ertelenmekte, AB reformları hız kesmekte, KOBİ’lere krediler açılmakta, yeni iller, ilçeler, üniversiteler için hazırlık yapılmakta ve tabana mesaj veren başka uygulamalar gündeme gelmekte.

Bunlar arasında erken seçim konusundaki en güçlü ip ucu 3 Ekim sonrası AB sürecinin yavaşlatılmasıdır. 3 Ekim öncesinde 17 Aralık’ta olduğu gibi çok yoğun bir çaba gösterilmiş ve bu dönemde her türlü eleştiriye göğüs gerilmiş ve sonunda “yola devam” anlamına gelebilecek bir sonuç alınınca da süreç yavaşlatılmıştır.

Bu, hükümetin AB konusunda kullandığı genel bir taktik. Önce belli bir mevzi kazanılıyor sonra o aşamanın sindirilmesi için uzun süre bir şey yapılmıyor. Özellikle de ara seçim yerel seçim dönemlerinde böyle netameli konular rafa kaldırılıyor.

AB yetkililerinden sert eleştiriler gelmesine neden olacak kadar süreç yavaşladığına göre hesapların erken seçim için yapıldığını anlamak hiç de zor değil. Elbette hükümet yetkilileri erken seçimin sözkonusu olmadığını ve seçimlerin zamanında yapılacağını tekrarlayıp duruyor. Zaten, erken seçim yapılmayacağı beyanlarının sıklaşması da baskın bir erken seçimin yaklaştığının en büyük işaretidir. Ancak, siyasi arena çok yakından izlendiğinde bazı işaretler

Çaktırmadan Erken Seçim Hazırlığı

yakalanabileceğinden dikkatli gözlemciler için erken seçim o kadar da sürpriz olmaz.

Erken seçimin bir başka özelliği de genel af gibi konuşuldukça ve tartışıldıkça bir çekim gücü oluşturması ve iktidarın da istese de istemese de bu çekime kapılmasıdır.

Aslında ilk işaretler 2005 yılının ilkbaharında alınmıştı ve o dönemde hükümetin önemli bir bakanı birkaç milletvekili ile istifa edip bir başka partinin başına geçti. Trendlerdeki değişikliği iyi yakaladığı ya da iyi koku aldığı düşünülen bu genç siyasetçi daha sonra birer ikişer transferle bir meclis grubu da kurabildi.

Her iktidar ne kadar başarılı olursa olsun iktidarda iken yıpranır. Özellikle bu yıpranma milletvekilleri özlük hakları kazandıkları ve bir sonraki seçim için hazırlık yapmaya başladıkları noktada hızlanır. Bu da yine 2005 yılının ilkbaharına denk gelmektedir.

Ancak bu yıpranmayı görünüşte yavaşlatan iki gelişme oldu. Birisi çıkarılan yeni TCK konusunda basın ilk başta tereddütler yaşadı ve ilk iki üç ay dış dokunur tepkiler ve eleştiriler yer almadı basında. İkinci gelişme ise 3 Ekim süreci AB'den alınan "devam" kararı.

Bunlara belki yine ekonomik iyileşme, enflasyondaki düşüş gibi unsurlar da eklenebilir bazı yorumcular tarafından. Ancak cari açık ve dış ticaret açığının sürdürülemezlik nokta gelmesi o taraftaki güneşli havanın bulutlanacağına işaret eder.

Bu dönemde çok dikkati çeken bir başka gelişme de ana muhalefet partisinin muhalefette güç kaybetmesi oldu. Son iki dönemdir meclisteki partiler iktidar da olsalar muhalefet de olsalar yıpranmaktalar.

Ancak, 3 Kasım 2002 seçimlerinde üzerlerinden kamyon geçen partilerinin de henüz tam olarak toparlandıklarını söylemek mümkün değil. Yine de onlardan bir tanesi grup kurdu diğeri ise AB sürecine yönelik eleştirileri ile çıkış içerisinde.

Üzerinde genel olarak birleşilen konu bir sonraki seçimlerin 2001 krizi sonrasının olağanüstü atmosferinde yapılmayacağı için iki partili bir meclisle sonuçlanması olasılığının son derece düşük olduğu. Daha güçlü olan olasılık meclise üç ya da dört parti girmesi.

Çaktırmadan Erken Seçim Hazırlığı

Bu durumda yine tek parti iktidarı oluşabilir ancak bugünkü kadar rahat bir sayısal çoğunluğa sahip olmayacak ve siyasi krizlere daha duyarlı olacaktır. Bu da siyaset üzerindeki ölü toprağının bir ölçüde kalkması anlamına gelecektir.

Zaten, ikinci dönemler Türkiye’de başka ülkelerde de hep sorunlu dönemlerdir. Bu dönemlerde yıpranma daha fazla göze batar, halk tarafından ek bir kredi tanınmaz ve muhalefet daha fazla kendisine geldiğinden daha etkili muhalefet yapar.

O anlamda 2006’da yapılması olasılığı yüksek olan erken seçimler belki iktidar değişikliğine yol açmayacaktır ancak ondan da sonraki seçimde böyle bir değişikliğin oluşmasının önünü açacaktır.

Hükümetin erken seçimi mümkün olduğunca geç yapmak istemesinin arkasında da sayısal çoğunluğun kaybedileceği hesabı bulunmaktadır. Ancak, erken seçim sürecine bir kere girildiğinde seçimin geciktirilmesi durumunda yıpranma artacağından bu sefer de koalisyon olasılığı bile gündeme gelebilecektir.

Halihazırda iktidar için seçime gitme açısından en uygun koşullar oluşmuş bulunmaktadır. AB sürecinde önemli bir aşama daha atlatılmış ve olay bir süreliğine soğumaya alınmıştır. Eleştiri yapsalar da bu yavaşlama AB’nin de ihtiyaç duyduğu bir yavaşlamadır. Enflasyonda tek haneler görülmüş ve özelleştirme gelirleri rekora ulaşmıştır. Dış ticaret açığı sorunu parlak özelleştirmeler ve yabancı sermaye girişi nedeniyle dövizde bir harekete neden olmamaktadır. Önemli bir iktidar alternatifi henüz oluşmamıştır ve muhalefet hala tam olarak kendine gelememiştir.

Bütün bu uygun koşullar bundan iki yıl sonra yani seçimlerin normal zamanı geldiğinde çok değişmiş olabilir. Üstelik iki yıl siyaset için uzun bir süre olduğundan bir tahmin yapmak da çok zordur.

Özetle, erken seçim sonrası meclise üç ya da dört parti girmesi olasılığı seçimleri ertelemeyi gerektirirken, siyasi yıpranma ise öne almayı gerektirmektedir. İki karşıt etkinin birbirini dengelediği bir noktada ve büyük olasılıkla da 2006 yılı içerisinde bir tarihte bir erken seçim yapılacaktır. Anayasadaki beş yıl bu kez de tamamlanamayacaktır. Çünkü daha önce bu beş yıl hiç tamamlanamamıştır. Güçlü tek parti iktidarları döneminde bile.

Türk ekonomisinde belli bir sorun çözümlendiğinde mutlaka başka bir alanda yeni bir sorun belirmekte. Bundan üç yıl önce borçların çevrilebilirliği sorun iken üç yıl zarfında uygulanan sıkı maliye ve para politikalarının tek parti iktidarı tarafından uygulanması ile faizler düştü vadeler uzadı ve borçlar birinci sorun olmaktan çıktı. Artık borçlar tartışılmıyor.

Diğer taraftan uygulanan yüksek reel faiz politikası ile enflasyonda düşüş sağlandı ve enflasyon tek haneli rakamlara indi. Bunun sonucu ekonomide kredi vadeleri uzadı ve tüketici kredileri patlayınca önce beyaz eşya ve otomotiv sonra da inşaat sektörlerinde patlama yaşandı.

Yine AB sürecinin de etkisi ile özelleştirme yoluyla ve şirket alımları yoluyla rekor düzeyde bir yabancı sermaye girişi oldu. Bu girişin devam edeceği yolunda da basında haberler çıkmakta.

Bütün bu iyi gelişmeler arasında bozulmalar da oldu. Rekor büyüme ve rekor düşük enflasyona karşılık dış ticaret açığı da rekorlar kırmakta. Bunun yüksek reel faiz yoluyla enflasyonla mücadele edilmesinden kaynaklandığı biliniyor.

Cari açık finanse ediliyorsa sorun yok dense de bu konuda endişe duyanların sayısı sürekli artmakta. Ülkenin bu şekilde sonsuza kadar cari açık veremeyeceği çok açık. Bir noktada bu açığın kapatılması gerekiyor.

Bunun yolu ise ya kurlarda bir düzeltme ya da büyümenin yavaşlaması. Kurlardaki düzeltmenin enflasyonu yeniden iki haneye taşıma olasılığı çok yüksek. Büyüme yavaşladığında ise bütçe gelirlerinde sorun yaşanabilir ve borçların azaltılması süreci aksayabilir.

Bu nedenlerle şimdilik sorun fark edilse de neşter atılmıyor. Ekonomideki olumlu havanın dağılması şu aşamada hala sorun olabilir. Ancak, ekonomideki güven ortamı daha da yerleştiğinde artık bu sonuna bir şekilde çözüm bulmak gerekecektir. Bu da büyük olasılıkla 2006 yılında olacağı tahmin edilen erken seçim sonrasına kalacaktır. Zaten dış ticaret açığı da erken seçimin çok fazla geciktirilmemesinin gerekçelerinden birisidir. Şimdilik dış ticaret açığı sorunu buzdolabında tutulmaya devam edecektir. Seçim sonrası kurlarda düzeltmeyi de içeren mini bir önlem paketi gündeme gelebilir. Seçimi yeni kazanmış bir hükümet için büyük sorun olmayacaktır.

Tam olarak sağlıklı olmasa da arama motorlarında bir isim için kaç hit aldığınız size o ismin marka değeri hakkında bir fikir verebiliyor. Çünkü o isim hakkında İnternet üzerinde ne kadar tartışıldığını ve konuşulduğunu ölçmüş oluyorsunuz.

Böylece sanatçılar, yazarlar, devlet adamları, siyasetçiler yani bütün ünlüler arasında bir karşılaştırma yapmak mümkün. Kimin daha çok tanınıyor aşağı yukarı anlayabiliyorsunuz.

Google'da son dönemde çok gündemde olan "Gamze Özçelik"i arattığınızda 237 bin sonuç çıkıyor. Markasına sürekli yatırım yapan "Hülya Avşar" ise 201 binde kalmış, Gamze Özçelik tarafından geçilmiş.

Yazarlardan Orhan Pamuk Nobel tartışmaları ile 1.9 milyon hite ulaşmışken bir diğer aday "Yaşar Kemal" ise 56 ninde kalmış.

Diğer taraftan "Recep Tayyip Erdoğan" yazdığınızda 357 bin, "Deniz Baykal" yazdığınızda 213 bin, "Erkan Mumcu" yazdığınızda 118 bin hit alıyorsunuz. "Ahmet Necdet Sezer" ise 320 binde ve başbakanla başabaş.

Köşe yazarlarından "Savaş Ay" 718 bin, "Yavuz Donat" 691 bin, "Fatih Altaylı" 247 bin, "Çetin Altan" 72 bin hit alıyor. Böylece orada da kimin çok okunduğunu kimin az okunduğunu anlıyorsunuz.

Sanatçılardan ve oyuncularından "Cem Yılmaz" 141 bin, "İbrahim Tatlıses" 96 binde. "İdil Biret" yazdığınızda 64 bin hit çıkıyor.

"Atatürk" için 1.7 milyon, "George Bush" için 25.1 milyon, "Bill Gates" için 18.7 milyon hit alıyorsunuz. Tarihi kişiliklerden "Aristo" 1.7 milyon, "Newton" 54.6 milyon, Einstein 47.6 milyon hit alıyor.

"USA" yazdığınızda 1.25 milyar, "England" yazdığınızda 301 milyon, "Japan" yazdığınızda 678 milyon "Türkiye" ve "Türkiye" için toplam 12 milyon hit alıyorsunuz.

"Yahoo" 497 milyon, "MSN" 153 milyon, "Microsoft" 716 milyon, "Google" 736 milyon, "Linux" 412 milyon hit alıyor. "Coca Cola" 18 milyon, "Nike" 20 milyon, "Ikea" 6 milyon hit alıyor.

Bu hitler zamanla değişiyor elbette. Bir konuda popüler bir gelişme olduğunda hit sayısı patlıyor. Bir olay eskidikçe de hit sayısı azalıyor, çünkü web siteleri ve sayfaları yayından kalkıyor.

Özetle yüzde yüz sağlıklı olmasa ve manipölasyona açık olsa da arama motorları bir kişinin ya da markanın ne kadar tanınır olduğu hakkında size hızlı bir şekilde bir fikir veriyor.

Bu yazıyı okuduktan sonra Google arama motorunu daha sık ziyaret edip tanıdığınız herkesin hit sayısını ölçeceğinizi tahmin edebiliriz. Zaten bu yazıda geçen isimlerin hit sayısı da bu yazı ile birlikte en az birer tane arttı. Yine bu yazıdan sonra ünüler arasında Google'da rating savaşı başlarsa şaşırmayın.

İstanbul'da güçlü bir yönetim var ama yapılan gözle görünür bir şey yok derken projeler ard arda patlamaya başladı. Öyle ki İstanbullular olarak başımız döndü. Denilenler doğruysa 10 yıl sonra burası bambaşka bir şehir olacak.

Ortada bir ana plan olduğu kesin. Buna göre İstanbul ticaret, turizm ve alışveriş merkezi haline geliyor ve fabrikalar da İstanbul dışına çıkıyor. Şehrin silüetini ve yapısını değiştirecek dev alışveriş merkezlerinin mantar gibi bitmesinin arkasında bu vizyon (?) var. Bu mantıkta biz alışveriş merkezi yapalım alışveriş yapan bulunur ön kabulü de yapılmış.

İstanbul'da yaşanan bu değişim dünyada ilk defa yaşanıyor değil ve İstanbul bu değişimle dünyanın gözbebeği haline gelecek de değil. Bunlar Uzak Doğu ülkelerinde 90'ların başında yaşananların aynısı. Orada da gayrimenkul ve alışveriş merkezlerine dev yatırımlar yapıldı ve sonuçta aşırı şişen gayrimenkul fiyatları ve verimsiz atıl yatırımlar 1997 Asya krizinin de altyapısını hazırladı.

Bir ülkedeki, bir şehirdeki insanların yapabileceği alışverişin bir üst sınırı var. Çünkü o ülke insanın gelir elde etme kapasitesinin bir üst sınırı var. Oysa bu son yatırımlar Türk insanında ve İstanbul'lularda sanki hiç bitmeyecek bir kaynak varmış da sürekli alışveriş merkezi açarak bu kaynağın harcanacağı ortamlar oluşturmak bu ülkenin en öncelikli sorunuymuş gibi varsayımlara dayandırılıyor tabi eğer böyle varsayımlar varsa.

Bir de bu şahane vizyon İstanbul'un turistlerin gelceği bir alışveriş cenneti haline gelmesini de içeriyor. Hong Kong gibi, Dubai gibi bir merkez olacak burası da. Amaçlanan bu.

Elbette haksızlık etmeyelim. Karadeniz-Akdeniz ve Balkanlar-Ortadoğu geçişi üzerindeki bu şehrin ticari potansiyeli inkar edilemez ve yakın çevresi için bir merkez olacağına da kuşku yok. Ancak bu planda bir şeyler eksik ya da bir şeyler fazla.

Türkiye büyüklüğündeki bir ülkeyi ve İstanbul büyüklüğündeki bir şehri sadece ticaret ve turizmin ayakta tutabileceğini düşünüyor bu atılımı gerçekleştirenler. Üretim olmasın diyorlar. Biz alıp satalım, turist ağırlayalım.

İşte İstanbul'u yekpare dev bir alışveriş merkezi haline getirecek olan bu son adımlar bu yüzden çok fazla

İstanbul'da Alışveriş Merkezi Çılgınlığı

heyecanlandırmıyor insanı. Sonuçta, yurt dışında üretilen ürünler ithal edilecek ve turistlere ve yerlilere satılacak. İstanbul dış ticaret açığımızı besleyen ve kronikleştiren bir merkez haline gelecek. Kendine yeten bir şehirken ülkenin sırtına yük olacak.

Peki ne yapılabilirdi? Bir kere İstanbul'un gelişimi ülkenin gelişiminden soyutlanamaz. Eğer İstanbul'dan üretim tesislerinin çıkarılması ve burasının saf ticaret merkezi haline getirilmesi kararı alınmışsa buradaki üretimin de ülkenin diğer bölümlerine aktarılması gerekirdi. Böylece İstanbul, ülkede üretilenin pazarlandığı bir merkez olabilirdi. Hong Kong'un Çin'in ticari kalbi olması gibi.

Mevcut durumda bu üretim Bulgaristan'da, Romanya'da olacak İstanbul bu ülkelere hizmet edecek gibi görünüyor. Oysa İstanbul'a açılan her alışverişin karşılığı olarak ülke bir yerlerde sanayi tesisi açmalıydı.

Sadece alışveriş yapmakla bir ömür geçmez. Türkiye büyüklüğündeki bir ülke ben sadece ticaret yapayım üretmeyim diyemez. Derse dış ticaret dengesini bir türlü tutamaz.

Sonuç olarak, açılan alışveriş merkezleri ile İstanbul üretmeyen tüketen, ülkenin sırtına yük olan, ithalatı azdıran dev bir tüketim canavarı haline geliyor. Sürekli tüketecek olan ve doymak bilmeyen bu dev ağız ve mideyi destekleyecek diğer organlar düşünülmemiş. Ancak bu tüketim canavarını beslemek için sabırsızlıkla bekleyen Çin, Hindistan gibi üretim canavarları varken endişe etmemize gerek yok.

O yüzden İstanbul'u dönüştüren bu vizyona hepimiz şapka çıkarmalıyız. Çok ince düşünülmüş bir strateji ve çok sayıda beynin katkısı var. Toplantı üzerine toplantı yapılmış ve verilen karar bellidir. İstanbul ve İstanbul'lu tüketecek. O yüzden de alışveriş merkezi üzerine alışveriş merkezi açmak gerekir.

Ne güzel İstanbul imparatorluk merkezi olduğu dönemlerdeki tembelliğine geri dönecek demek. Birileri üretecek o da eğlenecek, tüketecek. İstanbul'lu da ya alışveriş merkezinde tezgahtar olacak ya da işsiz işsiz reyonları gezecek. Ha turist rehberi ve hizmetçisi de olunabilir. Eğer dil bilen diplomalı biriyseñiz örneğın sızı de düşünmüşler.

Eğer Tech-Strategy bülteninde yazılarınızın yayınlanmasını istiyorsanız info@tech-strategy.org adresine kendinizi kısaca tanıtan bir yazı ve daha iyisi bir özgeçmiş ile birlikte MS Word formatında yazılarınızı yollayabilirsiniz.

Editör ekibimiz gerekli inceleme yaptıktan sonra yazınızın yayınlanıp yayınlanmamasına karar verecektir. O nedenle yazınızı göndermeniz yayınlanacağı anlamına gelmemektedir.

Yine eğer editör ekipte yer almak isterseniz özgeçmişinizle birlikte başvurabilirsiniz. Aynı şekilde sponsor olmak, maddi yardımda bulunmak veya reklam vermek için de yukarıdaki e-posta adresi kullanılabilir.

Eko-Teknoloji aylık bir e-dergi olduğundan güncel olaylardan yola çıkılsa bile yazılan yazıların orta ve uzun vadeli perspektifler içermesine önem veriyoruz.

Platforma katkıda bulunmak isteyen kişi ve kurumlar ilgili bilgileri

info@tech-strategy.org adresine yazarak öğrenebilirler.

Sizlerin katkılarıyla bülteni daha da geliştirmek ve zenginleştirmek dileğiyle.

Bazı Teknoloji Stratejisi Grupları

<http://groups.yahoo.com/group/Bilisim-Internet>

<http://groups.yahoo.com/group/BiotechnologyTurkey>

<http://groups.yahoo.com/group/CRM-Society>

<http://groups.yahoo.com/group/ERP-Turkey>

<http://groups.yahoo.com/group/Elektronik-Grubu>

<http://groups.yahoo.com/group/Enerji-Cevre>

<http://groups.yahoo.com/group/Finans-Grubu>

<http://groups.yahoo.com/group/HighTechHR>

<http://groups.yahoo.com/group/Industrial-Design>

<http://groups.yahoo.com/group/Insaat-Grubu>

<http://groups.yahoo.com/group/InsanKaynaklari-Grubu>

<http://groups.yahoo.com/group/IntBil-Suclari>

<http://groups.yahoo.com/group/Istanbul-Grubu>

<http://groups.yahoo.com/group/Istanbul-Grubu>

Eko-Teknoloji

<http://groups.yahoo.com/group/Kimya-Grubu>
<http://groups.yahoo.com/group/Makina-Grubu>
<http://groups.yahoo.com/group/Nano-technology>
<http://groups.yahoo.com/group/SupplyChainTurkey>
<http://groups.yahoo.com/group/Tech-Strategy>
<http://groups.yahoo.com/group/TelecomTurkey>
<http://groups.yahoo.com/group/Tekstil-Grubu>
<http://groups.yahoo.com/group/UcukFikir>
<http://groups.yahoo.com/group/Universiteler-Grubu>
<http://groups.yahoo.com/group/VentureCapitalTurkey>
<http://groups.yahoo.com/group/Yazilim-Grubu>

Diğer gruplarımızın listesine www.tech-strategy.org adresinden ulaşabilirsiniz.